

Socialistické hnutí čs.občanů

Občané Československa!

V těchto dnech se sešli v Praze zástupci občanů z Čech a Moravy. Shrnutí a znovu vyjádřili pocity a názory širokého hnutí, které se tak jednoznačně manifestovalo v průběhu let 1968 a 1969 a které dodnes trvá v pozměněných podobách bez ohledu na oficiální propagandu, bez ohledu na to, jak se ten či onen člověk tváří na svém pracovišti.

Rozhodující většina občanů v roce 1968 uvítala, že naše společnost začíná naplňovat smysl socialismu: svobodu a demokracii, převyšující jejich buržoasní pojetí i jejich pojetí stalinské, rozvoj občanských práv, zakotvení právní jistoty občanů, tvorbu takového politického a společenského systému, v němž každý nalezne místo a možnost naplňovat životní tužby a vlastní představu šťastného života. Odmítli jsme socialismus vlády byrokratických aparátů i socialismus gulášový, z nichž ani jeden neosvobozuje člověka z odcizení, jímž trpí lidé na východě i na západě. Současná moc svými skutky socialistické ideály znovu odhazuje, i když socialistickou terminologií maskuje byrokratickou diktaturu.

Hnutí proti této krizi není třeba vytvářet. Existovalo a existuje, jak je zřejmé každému, kdo vidí a slyší. Podporují je mnozí dělníci, zemědělci i inteligence, mnozí bývalí i nyní členové komunistické strany a jiných stran Národní fronty i občané bez politické příslušnosti, pracující v továrnách, vědeckých ústavech, státním aparátu, v aparátech politických stran, odborů a mládeže, v komunikačních prostředcích, občané svobodných povolání, vojáci, pracovníci bezpečnosti i ti, které současná moc vehnala po desetitiscích ze zaměstnání.

Součástí tohoto hnutí jsou i občané, kteří neopustili naše společné ideály, i když po srpnu 1968 emigrovali do zahraničí ať už z existenčních či jiných obav nebo proto, aby pokračovali v jiném prostředí v boji za ideje polednového vývoje. Odmítáme jejich označování za zrádce. Šli cestou, kterou před nimi musely putovat po staletí desetitisíce jiných.

* * *

Skutečný stav naší země je zřejmý: politická, hospodářská, ideová a mravní krize, jakou stěží kdo pamatuje.

Politicky jsme zcela nesvéprávní. Závislá politika nynějšího vedení státu ohrožuje další rozvoj našeho státního celku i našich národů. Přes opačná tvrzení a snad i snahy některých nejvyšších funkcíonářů odevšad odchází nejlepší lidé. Moc ničí celá odvětví vědy. Umlňuje kulturu. Spoutala odbory, organizace mládeže, žen atd. Zlikvidovala rady pracujících. Vrací národní hospodářství k centralismu, který již nejednou ztroskotat. Nedisponuje nadšením větší části obyvatelstva a in-

telektuálním potenciálem, které v padesátých letech do značné míry nahrazovaly a korigovaly nedostatky plánu, neschopnost plánovačů a řídicích orgánů. Moc hovoří o vědecko-technické revoluci v době, kdy vyhlání z hospodářství i vědy kvalifikované odborníky.

Do funkcí ve státě, ve společenských organizacích i v hospodářských institucích se nezřídka dostávají lidé, kteří nebyli použiti nikdy k ničemu jinému než k destrukci a udavačství. Tato slabá skupina aktivních stoupenců současné moci se přitom považuje za elitu, která jediná zná řešení, jak vyvést stát z krize; nastoluje přitom nejprimitivnější politickou, hospodářskou, ideovou a kulturní diktaturu.

Tento vývoj neohrožuje pouze obyvatele ČSSR. Nynější politika vedení KSČ a státu brzdi postupující progresivní vývoj v celém východním bloku. Primitivní diktaturu nám vinucují v době, kdy ve všech pěti zemích, které k nám poslaly svá vojska, se v té či oné míře hledají cesty, jak posunout vývoj dopředu nebo alespoň jak zbrzdit rostoucí hospodářskou a politickou krizi. Nemluvě už vůbec o boji progresivních skupin v socialistických zemích, které žádají strukturální reformy a především reformu demokratickou, která by vedla k překonání stalinského modelu socialismu.

* * *

Socialistické hnutí československých občanů vede politický boj za socialistické, demokratické, nezávislé a svobodné Československo, suverenní ve vnitřní i zahraniční politice, v hledání cest vlastního rozvoje a uspokojování životních tužeb a potřeb svých občanů.

Ne nadarmo jsme zvolili za den vystoupení 28. říjen. Je současně a postupně symbolem obnovení české a slovenské státnosti, znárodnění velkokapitálu a státoprávního uspořádání mezi dvěma rovnoprávnými národy: Čechy a Slováky.

Československá státnost byla vždy těsně spojena se vztahy Československa ke státům jiným, projevovala se výrazně v zahraniční politice.

Samotná existence našich národů a našeho státu je podmíněna usilím o zmírnování a překonávání napětí ve světě a zejména v Evropě, o spolupráci různých států při plném respektování suverenity.

Hlavním evropským problémem je Německo. Může být řešen pouze plným uznáním obou německých států, přičemž jejich vzájemné vztahy jsou především věcí dohody mezi nimi. Poslední vývoj-zvláště sovětsko-západoněmecká smlouva potvrdil, že naše zahraničněpolitické postoje v roce 1968 byly správné. Jsme i nadále přesvědčeni, že v západním Německu nejsou jen revanšisté, že

dohoda o československo-západoněmeckých vztazích je možná, aniž bychom se vzdávali jakýchkoli principů. Porozumění a navázání diplomatických vztahů mezi ČSSR a NSR, jejichž hranice jsou současně hranicemi dvou vojensko-politických bloků, by značně uklidnilo evropskou hladinu a bylo by důležitým krokem na cestě k evropskému míru.

Klíčový je pro nás poměr k Sovětskému svazu, našemu největšímu sousedu a velmoci prvního řádu. Bude nutné překonat nechápavý, záporný až nenávistný vztah, který dnes z pochopitelných důvodů k Sovětskému svazu chová velká většina československého obyvatelstva. Československo neokupoval sovětský lid nebo národy Sovětského svazu. Současnou situaci jsme však nezpůsobili my a také ji sami nezměníme. Změnit ji může především nynější nebo budoucí vedení SSSR, když pochopí, že 21. srpen 1968 a jeho důsledky je nutné napravit, když si uvědomí, že cenný je jen takový soused a spojenec, který ve spojení se Sovětským svazem necítí ohrožení vlastní suverenity, ale naopak její respektování, případně i záštitu. Budeme dávat Sovětskému svazu stále na vědomí, že přátelství a dobré sousedské styky mu nezajistí vojenské posádky a hrstka málo schopných a minulostí poznamenaných lidí, ale pouze stát svobodných občanů, kteří žádný jiný zájem, než dobré sousedství a rovnoprávné spojení mít nemohou. Internationalismus neznamená posílání vojsk jedné nebo několika zemí do země druhé. Internationalismus znamená usilí o rovnoprávné spojení a sjednocování pokrokových a socialistických států, hnutí, stran a to všech bez výjimky. Nemá-li pokračovat tříštění pokrokových sil ve světě, je nutné přejít k novému pojetí internacionalismu, k jednotě v různosti. Nenese pokrok ten, kdo vnucuje jiným své názory a postoje silou.

Politický obraz Evropy je dodnes dán poválečným rozdělením ve dva vojensko-politické bloky, které respektují status quo. Nepřírozenou a škodlivou blokovou politiku lze odstranit jen dohodou všech států Varšavské smlouvy, Atlantického paktu a neutrálních zemí. Československá zahraniční politika by měla podporovat všechny kroky k tomuto cíli: dvoustranné i vícestranné pakty o neútočení a zřeknutí se násilí, dohody o bezatomových pásmech a pásmech omezeného zbrojení (případně bez zbraní vůbec) zejména na hranicích obou bloků, dohody o odchodu vojsk z cizích území. Pokud zatím nedojde k dohodě o rozpuštění bloků, Československo bude respektovat status quo. V této situaci, která vyžaduje aktivní a iniciativní účast všech zainteresovaných zemí, Československá zahraniční politika neexistuje.

Všechny lži, které se snaží dokázat, že naším cílem v roce 1968 byl návrat ke kapitalismu či zapojení ČSSR do západního vojenského bloku, usvědčují jejich autory buď ze zlé vůle nebo z neschopnosti pochopit, že neexistuje jen alternativa kapitalismus-byrokratický socialismus, ale také jiné možné modely socialismu. Ostatně ani žádná

z hlavních komunistických stran západní Evropy dnes nepočítá s monolitním, nýbrž s pluralitním občanským socialismem, s partnerstvím politických, a zájmových skupin, fungujících autonomně a bez poručkování.

Znárodnění bylo významným osvobozovacím činem. Později se však ukázalo, že šlo nikoli o znárodnění, ale o zestátnění. Zestátněný průmysl nebyl předán pracujícím, ale ústřední byrokracii. Nestal se východiskem vlády pracujících, ale baštou byrokratické moci. Naším cílem je usilovat o předání podniků do správy podnikových rad pracujících, řádně volených zaměstnanci, přičemž stát jako reprezentativní a ze skutečné vůle lidu existující řídicí orgán bude uplatňovat celospolečenský zájem přisnou cenovou kontrolou, investiční, úvěrovou, daňovou a sociální politikou.

Rovnoprávnost Čechů a Slováků ve společném státě byla zakotvena 28. října 1968. Čechům i Slovákům mohlo nové státoprávní uspořádání přinést mnoho cenného. Federativní systém a zejména jeho smysl je současnou politikou ohrožen. Stalinský model přímo předpokládá řízení z jednoho centra. Centralistické tendence, které se znovu projevují od pléna ÚV KSČ z ledna 1970 nevystupují zatím tak jasně na světlo hlavně proto, že v čele KSČ je Slovák a člověk známý dlouholetým bojem za rovnoprávnost slovenského národa. Federace je navíc zbaňována smyslu už tím, že československá politika se neurčuje ani v Praze, ani v Bratislavě.

* * *

Naš boj je boj politický a pozitivní. Jeho prostředkem nejsou teroristické násilné akce nebo sabotáže. Nejsme zastánci hesla: "Čím hůře, tím lépe," jak nám to propaganda podsuívá. Většina z nás pracuje s takovou chutí, iniciativou a úsilím, jak mu to velí, jeho profesionální čest a lidské svědomí, v neposlední řadě i hmotný zájem. Z dnešní situace nás nevyvede umělé brzdění a sabotování hospodářského života, ale ani křečovitě vymyšlené kampaně, jimiž mají být řešeny hospodářské potíže. V současném hospodářském systému nejde žel ani tak o to, jak pracujeme, ale o to, co se děje s výsledky naší práce, proč jsou promrhány. Hospodářská reforma je nezbytná už deset let. V roce 1968 nám nebyl dán čas pro její uskutečnění a od té doby její naléhavost ještě vzrostla.

Usilujeme nikoli o rozdělení, ale o sjednocení občanů. Jednota osmašesátého roku přesvědčivě dokázala, že celonárodní směr je možný, že nás všechny mnohem více věci spojuje než rozděluje. Nejde o mstu, ale o vytvoření podmínek, v nichž se vyplatí být slušným a pracovitým člověkem. Lidé, s nimiž se nemůžeme nikdy sjednotit je hrstka. Budeme usilovat o každého člověka, který si přeje slušný a svobodný život v této zemi. Jsou lidé, kteří se nevzdali a setrvali v odmítání nepravd (mezi nimi ti, kteří připravili toto vystoupení). Mnozí jiní se

navenek přizpůsobili, aby zachovali možnost obživy pro sebe a své rodiny. Jiní jsou unaveni dlouhou krizí a cynismem dnešní politiky, snaží se ukryt ve svých domovech, pracují pouze pro sebe a pro svou rodinu, poslední hodnoty, které kolem sebe vidí. I oni však cítí, že malomyslnost, lhostejnost, cynismus, útek do privátní ohrádky je nebezpečný. Cítí, že demoralizuje nepřítomnost byť i skromného cíle, myšlenkový zmatek hospodského politikaření či nezávazných intelektuálních spekulací, věštění z mapy sovětsko-čínských hranic, sbírání a šíření drbů z kuloáru politických špiček. Existuje-li poučení z našich moderních dějin, pak je snad takové: čím více jsme se v těžkých dobách trpně spoléhali na to, že se naše problémy samy vyřeší v důsledku řešení velkých evropských či světových problémů, tím více jsme pak byli pouze pasivními oběťmi nově vznikajících mocenských konstelací. Budoucnost Československa je neoddelitelná od světového vývoje, ale budeme to my, na kterých bude záležet, jak té či oné situace využijeme, jakým konkrétním obsahem se naplní ta či ona příští šance.

Každý občan může jednat. Nečekejme na vedení a vůdce, nechceme-li, abychom museli vždy znovu podléhat střídajícím se mocenským skupinám.

Budme tolerantní, pomáháme pronásledovaným, nepřítěžujeme těm, které nemůžeme zachránit. Solidarita byla vždy naší nejsilnější zbraní. Bojujme o každou maličkost. V tomto boji se sejdeme v rodinách, na pracovištích, kdekoli.

Víme, co chceme: politický systém socialistický, v němž si budou politické i nepolitické organizace partnery, samosprávu veřejnou i podnikovou, institucionálně zakotvenou kontrolu moci, základní svobody — včetně svobody vyznání — formulované mimo jiné i v Deklaraci lidských práv, ratifikované i tímto státem.

Dnešní provolání může v tomto boji pomoci. Rozšiřujeme je všemi prostředky. Pracujeme na přípravě nového komplexního programu. Minimálním východiskem jsou nám Akční program KSČ z dubna 1968, materiály 14. sjezdu, diskuse o politickém systému, o hospodářské reformě, podnikových radách pracujících v novinách a časopisech, v nichž byla mezi námi shoda. Tyto myšlenky je třeba neustále studovat, srovnávat je s měnící se politickou situací, připomínat je v soukromých rozhovorech, ale také prosazovat v existujících institucích. Současná moc nemůže zrušit své stranické organizace, odbory atd. Potřebuje kolem sebe fasádu souhlasu. Sama však ví, že víc než fasáda tu není a když vyměňuje funkcionáře, nemůže zrušit členy. Moc také nemůže nepřetržitě vést destruktivní válku s obyvatelstvem. Nemá-li zničit sama sebe, musí postupně přecházet k formulování rádobypočetivního programu a nemůže donekonečna pokračovat v permanentních masových čistkách a výměnách osob. To otevírá příležitost pro všechny, aby

začali znovu v organizacích prosazovat ideje, které nelze zničit.

Současná moc může být i krutá, ale je vratká a nejistá. Zatýká náhodně a nezákonně lidi, hledá pak dodatečně zoufale důkazy jejich viny a drží je ve vězení přes všechny zákonné lhůty. Současná moc nemá argumenty. Musí vycházet z frází, vydávaných za věčné pravdy.

Protože v roce 1967 zkrachovaly všechny vazby mezi systémem a společností, nemůže se ani nynější moc veřejně vrátit k předlednovému období. Pozitivní ideje a hodnoty roku 1968 moc sice rozbila, ale musí tvrdit, že na ně navazuje. Nemůže dát sama lepší návod k jednání. O tom, co je pozitivní a negativní nerozhoduje moc sama, ale především každý z nás, kdo bude požadavek uskutečňování pozitivních hodnot ledna prosazovat ve svých rodinách, mezi přáteli a známými, ve společnosti, na pracovištích, v organizacích všeho druhu i v aparátě.

* * *

Jednou z nejčastějších otázek, kterou můžeme slyšet je zda jsme optimisté či pesimisté. Gramsci napsal, že optimismus vyplývá z vůle. Chceme-li žít v socialistickém, demokratickém, nezávislém a svobodném státě, chceme-li uplatňovat právo na vlastní určení a hledání toho, co je pro nás šťastným životem a chceme-li věřit, že se toho dožijeme, musíme jednat. Proto jsme dnes vystoupili. Vývoj u nás, v socialistickém táboře včetně Sovětského svazu, v Evropě i ve světě poskytuje šanci, již můžeme využít poměrně brzy.

28. října 1970

Socialistické hnutí československých občanů.

Čtěte, přemýšlejte a rozšiřujte. Už tím jednáte.

L5